ދިވެހިބަސް ބަހުރުވަބެހެވިގެން

ހުދުންބަޑު: (ނަމެއް) ހުދުމާވަޑު
(ހުދުއަންބަޑު)

ހާދަޑު: (ބދ) އަހަރެޑަން

ހޯދުޑު: (ނަން ދިދުރެއް) 1 - ވަރަ
2 - ވަރުގަދަ (އަދުރެއް) (ނޫޖޫގެ
ގައި ދިބަސް ބޭނުމިނަމަ އޮބަހުގެ
މާނައަކީ ދަންނަވާ ހިފުހައްޖާހުވާ.)

ހުދުރު: (ނަމެއް) ބޯޅި އޮޅުފަހަރު
ބާލާއިރު މައްޗަރުގައި ހުރަހަން އަލާ
"ގަސް" ނިޔާ އޮޅިގަނޑުގައި އަލާ
ދާނީ.

ހުދުރާތް: (ނަމެއް) ނާޒޫކުގައި ވިދާ،
އަންހެނުންގެ ދުރަފިބަހެއް.

އަނދުރުބަޔޭ: (ނަމެއް) 1 - މަހުގެ
ތިރިސް ވިދާޅު އަނދުރު ފުރިހިމާޔާހަ
ބަޔޭ. 2 - އިހުގައި ރަޖޭބޭ، ރަމަޟާން
ސައްވާލް މިދިޔަމަހުގެ ފުރަތަމަރޭ
ޖަހާއުތުން ރަސްމީބަޔޭ. 3 - ގުދު-
ވަރުގެ ހަރުމަތީ ބަޔޭ.

ހުދުހާތު: (ނަމެއް) 1 - ހުދުވެތް ހުނަހަ
ހާތް، މިއީ ވަރަންމަދު އެއްޗެހެވެ.

މަޖީޒާ: 2 - ތިމާގެ މީހަކު ނުވެތަ
ރައްޖެއްސަގޮ އެތަރުވަހަކުނުވަ އިސް
ހުރުމައި ގެއަންއަވިމާ ޔަތުހަރަހަމާއަރު
ސަމާސާއަކު ބޭނުއްވާބަހެއް، މި
ބަސް ބޭނުއްވާތީލޭ "އައިދޭ!
ހުދުހަޅައިދީ!" 3 - ނާދިރާއްއާރީ.

އަސުދުވަރު ހަރަދީ: (ނަމެއް) މަޖީޒާ
އަސުދުވަރު ތިމިރާރާ ސަހަޖާހުން
މަހުމީގައި ނުހަދުއަވާ ޖާވާހުން.

ހުދުފިހިސަރުން: (ވަސްފުރެއް)
(މާހަރުވަހުގެ ބަހެއް) 1 - ހަރުތަބާ
ހަނދުން. 2 - ހުދުފިހިސަރުން، ހުދު
ފިހި ހަރުމަތީ ދިއަރުގެންނާން ހަރުތަބާ
ފިހި ހަނދުން އުހުމު.

އަނދާދިރީ: (ނަމެއް) އިރުގައި ދައުވަތް
ހިންގާން އިސްތޯރީއަބަވާ ވާރީން
ހުރި އެހަހަން ދައުވާ ހަރީގެނަމެއް.

ހަމީ: (ނަމެއް) 1 - ފިރުއަބުޅުން ވެވާ
ވަރަވަ، ވަރަވަހަން ހުނަހަ ހުދުރިޔާ
ހަވައިގެ ގަދަ ހަންވަމި. (ތަމުވަހަބޭ-
ގަނޑެއް ހިހުނު އަންނަ އިރުވަސް

މިސަރަހައްދުއްކުރި ފަހަރެއްވެ.) 2. ފަހަރު
ފަހަރަށް އުޅަނދުގައި ބަރާ ލިބޭބުދު،
(ބައެއް ކަންކަމުގައި މިސަރަހަ ލިބޭ
ބުރަން "ހަރި" ވެސް ކިޔައެވެ.) 3.
މުދަން ފަރާތުގައި ހުންނަ ބަލައެއްގެ ބަރުވެ.

ހަތް: (ނަން) 1. ކަސްކަމުގެ ބުރިއެއްގެ
ބަލައި ގެންގުޅޭ ގަނޑުގަނޑަށް ހުންނަ
ހުދުކަލައިގެ ވިއްޔަކުން ހެދިއެއް.
2. ކަސްކަމަށް ކޮޅުފޮޅަށް ހަމަޖެ
ބަޔަށް ގައިގާނުތެރެގައި ބޮޑުކަމުގެ
ވަސްގަނޑުގައި ހަމަތަކީ ދީސްބިނާ
ލެވިފައިން ހުރިއެވެ. (މިހުރި ޖެހުނު
ދިސްދަކިވަހުންގެ ބޮޑުގައި ތިލްކަޖީގެ
އުޅުނުކުރާއި އެނދުގާތު ބައްޔެވެ.)
(ނަން އިތުރުއް) 3. ގެނދުގެ ހަތް
ފަނަ އަލަދުން އުފާ ނަން އިތުރު.
މިސާލު: ހަތްދުވަސް ، ހަތްބިސް،
ހަތްސާއަތް.

ހިތި: (ނަން) 1. ހަމްބަ ބަހަރެއް
2. ހަބަރުގައި ހުންނަ ބަރަ. 3. ބާފ
ބޮޑު ފަތްކުރި ބޮޑުގަހެއް. 4. އ
ގެހެގ އަށް. 5. ބޮޑުދަރިގެން ކާނ
ހާފުނާފާ ކަމްކާ ދެންތެރޭކުރާގައިގެ
ދިރުމެއް. (މިގެ ބޮޑުއަން ހިތިދަހާގައި
ފުޅި ކަނުހަން ބޭނުންކުރެއްވެ.)
6. ހިއްނިކާން ހުންނަ ވެންދަނުގެ
އުފާ ދެންވެރިކަމުގެ ކަމިކަމި
ދީރާ އެއްޗެކެއް. (މިގެ ބޮޑުތަންވަސް
ގެރުވިވެކެއް ވަރުވި. އެކަމަށް ހުރި
ވެންދަސް އެންނާބި އެރުވެގެއްވި)
7. ބަބުކުރުގެ ބޮޑަށްގައި ހުރިފުގައި
ހުއްޖައި ވެނަން ފެކުރިޓޮގެބައްޓެ.
8. ނަވަސާނަށް ދަރުގެ ބޮޑިސް،
ސަޔްދިސް، ސައްދިސް، އަރާދިސް،
ދިހަވަސްދުވަހާއި، ދިދުވަސް ދުވަހާއި
ވިދިގެން އަންނަނަރު ކުރާ ހަސް ދީ
ކަނަރައްމަކަރެއް، (ނަނަ އިތުރުއް)
9. ނަހަރާއި ގުދުވަސް ބޮޑުނުކު
އިތުރެއް، މިސާލު: ހިތިބަރެއް،
އަރި ދަޤީޤާތުން ވީސް މިބަސް
ބޮޑުނުކުރައްވާ. މިސާލު: ހިތިހިތާ،
ހިތިނަޑޫ.

ހިތްހުއްގެ: (ނަނަން) 1. ހިތްހުވަސް
ނާރާވަރު ކަރުބަރަ. 2. ބަހަރަސް
ކަމުގެ ކޮޅުސްއް ކުތު.

ހުތުރު: (ނަނަން) ބޮޑު ދަސް ބާރާރި
ބޮޑު ދުރި އުރުވާން ގެންގުޅޭ، ޙާލު
ނުވަބަ ވަކައިގެ އަވާގައި އުތުރަ ހިވަ
ވަޔާ.

ހަމަޖެހުންގެ ވާހަކަ: (ނަނަން) ހަމަޖެ
ހުމެއް ފުއްޕިކަމުގައި ބޮޑު ވާހަކަ
އެއް. (މިގައި އަހަރު ކިޔާ އެއްޗެއް

[illegible]

މީހުން ދެއްކި އަމިއްލަ ހަރަކާތެއް. ބަޔަކު

މީބޮޑުވެ، ވާހަކަ ދައްކަންޖެ މީހާ-

ވަކަށް ބޭނުމެއްނުކުރީ އެވަރީ ހަށިކޮ

ޗުނުނުވެ ވާހަކަ އަހުވެ.)

ހަށިކޮ އުދުރޭސް: (ނަމޫނާ) 1- ވަރު

އުދަރެސް. 2- ދުނިޔޭގެ ހަށިކޮ

ފަރާތް އުދަރެސް.

ހަށިކޮ އުދުރެސް ފުރުޖެހުން: (މާނަ-

ދަކައް) 1- ހިނިފަސް ބޮޑުއަށް ފުން-

ނާސްކުރުން، މަޖާ: 2- ހަމަކާ

ގެލި ހިލަރުފަސް ގޮތައް ނުވުނުން.

ހަށިކޮ ބޮޑު ބޮލި: (ނަމޫނާ) އެޖެހިލާހަރާ

ދަރައްކާ ހަހިރުން ބޮޑު ހަށިގަނޑުބޮޑު

އެދި ދިޔުނުބޮލި ގައްޔަވާ ނުތަސް

ހިލާއް ދުވަޅައް. އަދިލަވުސް-

ގެއް ދަޅުމަލ ގެވުސްގަވުނު

ފުރިގެން މައްހަވާއި ދުވަޅައް.

ހަށިކޮ ވަސް ދިހަމުން: (މާނަ ދަކައް)

1- ވިހަސް މަރުވީ ހަށިގަނޑާ ބިހަ

ދުވަސްވުން، (އުދުވަހި މަރުވި

ޗާގެ މައްކަނު ފާޖެހިއަށްވާ ދުވަސް

ތަނުގެ ބޮޑު އިނޭ ބޭނުވާ ދުވަހެއް.) 2-

މަރުވި ދާގެ އަސުބީލާ ބަލާ އިން

ނަމަގި ނުވާނަމަ ދިއްދަ ހަދަވުން.

ހަށިކޮ ފުވާރަ: (ނަމޫނާ) 1- އައްމައްގެ

ހަވަރު ބަރުއެސް ހަނުބޮޑުބިން. 2-

ހަރަގޮއްބި.

ހަށިކޮ: (ނަމޫނާ) 1- ހަށިބޮލު އަދިސަހަނު

ގެދާ ދަހަބި ދަނިބެ. 2- ގާތާއަސް ހުރި

ދުގެން އިހުރުމިދި ނަނުގައި އައުނަހަނަހައް.

ހަށިބޮލި ބިހިބޮލި: (ނަމޫނާ) ހަޖެހިގަނޑު

ހިރިގާރުގަނޑު ހަހާއިއް ގެހުގާއައްގަޅައް.

(މީހުނާހި ޖެހިހިރު ގޮތަވާއީ ހުނުނު

ހަނުޖެހިނާއި ނުވަރާ ހިނިވާދާއި ބިހުނު

ހައްސައްތި ނުތަރި ހިލި ހަދުވަހައް.)

ހިބުދާހުސް: (މާނަ ދަކައް)

1- ދެހަހުދާ ދެހިވާ ދެހިވުން. 2-

ދެހިވުރުން.

ހަށިބޮލު ހަހިރުގާރު ހާގުޅަ: (މާނަ-

ދަކައް) ހިހަހިދުހި ގެއާބުދު

އަހަނުހަރު. ހަށިގެހިއަހި ހާހި

ގެއާބުދު ހަށިގެހާ ބޮހިހި ގެބޮދާ

ހިލަގެދަކައް، ހިހިދަހުގަހި ހެއް

ގެނިދުދު ދުހުގަހި އަނުހިހިދަ ގަހު

ހާނުދު ހަހިގެނުދު ހިނުހަނަހި

ދުނުޖެހިގެނުހި ގެދުވާގަހިދި އަވު-

ވަހިން އިހިނުދުބައްހިވާ ހިގުވާގަނުހި

އަހަވުނުދުހު ހަހިދު ގެއްނަދަ

ހާހަވުނުދު ހަހިގެނު ހެހިވަހިއަވު.

ހަށިފަދު: (ނަމޫނާ) ދުދުގަހި ހެއްޓުއާނުން

ވެދިވަހި ހުނުހަ ގަވުއް.

ހިތްވަރުދެނީ: (ނަމަވެން) ޔަފުރުވަލަވެއްދާ ދޭތި. (މިއީ ރަސްގެތި ގިރާވަ ދޭން އޮންނަވާ ދަރަޖަ އިވޭ ތަކެއްޗެވެ.)

ހިތްވިރަވަރުބޮޑު: (ނަމަވެން) ހުނަރު ދުވަހު 9 ޖެހިފެ ޖަހާބޮޑު. (މިހުގައި މިބުނަ ޖަހާ އޮތުމަ ހިތަކީގައި ހަމަ ދިރަވަތު ހުރިހަ ހިސާބަށް މަތީ އެކިގަރުފަ: މިއީ ހުސެނަކާފާނުގެކަރުދާސް ވާންތެއްދެކަން ހަރަދާނުކަނުދިޔުމަށް ބަހާ އެއް ބޮޑުބަދަލު.)

ހުއްދިނުން: (ގަސްތަކުރު) މަޖާޒު:

1- ނުބައި ކަމަކަށް ނަފްސާ ބާރުދިނުން.

2- ތިމާ އަށް ބޮޑުނުވާ ގޮތަކަށް އަނގަޔަށް އަރާބަސް ބުނުމާއި ކުރުކަމާ ތަފާތު ކަމެއް ދެން ހުއްޓުން.

ހިތްހަރު: (ނަމަވެން) ހިތްގައިފާގަރު.

ހިތްހިރި: (ނަން އިތުރުކުރުން) 1- ބޮޑާ ކަމުގެ އިރިސްތު. 2- ތިމާގެ މިންވަރު ދަނެނަ 3- އަދަބުވެރި.

ހިތްހިތްބޮޑިނެގުން: (ގަސްތަކުރު) 1- ބޮޑު އަތްތަރައިގެން ނަގާ ކިޔަވަރު (މިކިޔަވަރުގައި އެކަކު ހިތްހަގަށް ޖަހާ ދެރަބޮޑު ދެވަނަ ވަރަކު އަތްކުރުގެ ގުޅުން އަނގަތަކު ވިސްނައިގަނެވޭ).

ވަޒަން: 2- މިހަކާ ހިތްތިފަހުން އޮތް ކަނޑުގެ ވިޔަރުވާ ތުރުތެރިއަކީ ގަލުހަލާކުވަދިކަ އެއްތާކުގައި ޖިހާބަރަވިރުން.

ހިތްގިރުން: (ނަމަވެން) 1- ހިތްގެބަލި 2- ނުވިފާރުވާ ގަރުދިލި

ހަލި: (ނަން އިތުރުކުރުން) 1- އަވަސް. 2- ހަލުވި 3- ފަސްޓަރ

ހިލާ: (ކަން އިތުރުކުރުން) ކަމެއް ނުކުތުމުގެ ގަޑި ކަންކަން ނުވަތަ ފިހަސްދިނުމުގެ ގަޑި ކަންހުރި ގަދަކަން ދެއްކުމަން ބޭނުމާ ބަހެއް. މިސާލު: ހިލާނުލާހަސް ހިލާ ތިބަހަށް ނުލާން.

ހިލާ: (ނަން އިތުރުކުރުން) 1- ތިމާގެ ކަމުގެ ގޮތުގެ އަށް ނިކަން. 2- އަވަހާއި ނުބައި 3- ކަލަކާ ނުބައި.

ހުރި: (ނަމަވެން) 1- ވަސްގަދަގައި އޮވޭ އާފަރާ ހިލާގެ ހިލާ ބަހުން ބުނުއްވާ ވިދާޅުވެ ހުނަރު އެއްކޮޅޭ. 2- މަތީ ނުރުނަރު އަދި. 3- ވަސްގަދަގައި އޮވޭއެއްކޮޅޭ ފޮތިރަކާއިތި އެއްއީ ބިޔަނުލު ހަޑު ހުރިފަވާއިފާ ބާވަތް. (ނަން އިތުރުކުރުން) މަޖާޒު: 4- ހިލަ. 5- ކަލިހާ. 6- ހުޅަ. (މަޖާޒުގެ މާނާގައި ބިޔަސް ބާރުތޮ ހުޅަނި ފުރާނަހުރި އެއްކިޔެއްސާއި ގުޅިގެއްވެ.)